

COIN CABINET OF THE NATIONAL MUSEUM IN CRACOW (Information)

The history of Coin Cabinet starts in 1883, when its establishment as the Department VII was included in the statutes of the National Museum in Cracow. Its aim was to gather medals, coins, and notes. Its early growth was mainly due to the generosity of private contributors. Central to its development and rank was the bequest in 1903 of the exquisite Emeryk Hutten-Czapski's collection, which launched the Cabinet as the most representative assembly of Polish coins and those of Poland's Baltic fiefs. These included unique pieces like the GNEZDVN CIVITAS denarius of Bolesław the Brave, the ducat of Ladislas Łokietek, and other objects of highest rarity. The collection came complete with a carefully developed catalog, acclaimed and used even today. Soon other donations followed, some of them coin sets from hoards (Dzierznica, Pełczyska).

A permanent display at the Emeryk Hutten-Czapski Museum (interrupted only by World War I) was open to the public up to 1939. In the post-war period, more bequests accrued, including those of Karol Halama (antique coins) and Jadwiga and Andrzej Kleczkowski (precious Piast coins collected by Zygmunt Zakrzewski).

At present, the collection numbers approx. 82,000 items. It is made up of antique, Polish, foreign (mainly medieval German, English, and Czech) coins, medals including religious medals, banknotes, miscellany (including a unique set of dies by a famous forger Józef Majnert), as well as substitute, private, and exotic coins.

Notable among the antiques are archaic period Greek coins, and Alexandrian and Celtic pieces. Imperial Roman coins are the most numerous in this group.

The Polish numismatic collection features a precious set of early Piast denarii, Hebrew-inscribed bracteates of Mieszko III, Casimir III's grosz, Danzig and Thorn donatives (sixteenth to seventeenth centuries).

Historically related to Poland are coins of the Teutonic order, Poland's Baltic fiefs, and Saxon-Polish currency.

Banknotes make up another sizeable group at the Cabinet. Notable among Polish bills is the earliest paper money in the land issued during the Kościuszko Insurrection of 1794.

The collection of medals spans the last four centuries and contains Polish emblems, both royal and private, and foreign insignia, especially if in any way

related to Poland. Works of the finest craftsmen are represented, e.g. Samuel Ammon, Sebastian Dader, Jan Filip Holtzhaeusser, Christian Wermuth.

The National Museum's numismatic publications include a catalog of Roman republican coins by Lesław Morawiecki; soon to be published is a catalog of Alexandrian coins by Stefan Skowronek.

The Cabinet does not possess a permanent display. Instead, it holds exhibitions and it is ready to cooperate with non-museum type of institutions. Besides, it makes its collection available by appointment to research and other special interests (contact the Cabinet Monday through Friday, 7.30 a.m. to 3.30 p.m.).

Elżbieta Korczyńska

(Coin Cabinet of the National Museum in Cracow)

The nex issue of *Notae Numismaticae* — *Zapisków Numizmatycznych* will include articles on coins found at Jakuszowice, Byzantine coins in the Wrocław collection, the portraits of rulers on Bactrian coins, coin finds in Avar tombs, Bactrian coins in the Mir Zakah hoard, and Judaic coins in the collection of National Museum in Cracow.

GABINET NUMIZMATYCZNY MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE (Informacja)

Historia Gabinetu Numizmatycznego zaczyna się w 1883 roku, kiedy to został on uwzględniony, jako dział VII, w statucie Muzeum Narodowego w Krakowie. Miał gromadzić medale, monety i banknoty. Początkowo rozrastał się głównie dzięki hojności prywatnych ofiarodawców. Pierwszorzędną rolę dla jego rozwoju i pozycji odegrała darowizna znakomitej kolekcji Emeryka Hutten-Czapskiego dokonana w 1903 roku. Tym samym Gabinet stał się właścicielem najbardziej reprezentatywnego zbioru monet polskich i lenn nadbałtyckich, z szeregiem unikatów (np. denar Bolesława Chrobrego GNEZDVN CIVITAS, dukat Władysława Łokietka) oraz innych obiektów najwyższej rzadkości. Kolekcji towarzyszył starannie opracowany katalog, ceniony i używany do dziś. Wkrótce napłynęły dalsze dary, w tym także zespoły monet pochodzące ze skarbów (Dzierznica, Pełczyska).

Stała ekspozycja w Muzeum im. E. Hutten-Czapskiego udostępniona była społeczeństwu do 1939 roku (z przerwą w czasie I wojny). W okresie powojennym Gabinet wzbogaciły kolejne darowizny, m.in. Karola Halamy – monety antyczne oraz Jadwigi i Andrzeja Kleczkowskich (po Zygmuncie Zakrzewskim) – cenne monety piastowskie.

Obecnie zbiór Gabinetu liczy ok. 82 tysiące obiektów. Składają się na niego: monety antyczne, polskie, obce (głównie średniowieczne niemieckie, anglosaskie i czeskie), medale, medaliki religijne, banknoty, varia (w tym unikatowy zestaw stempli majnertowskich), a także monety zastępcze, prywatne oraz pieniądz egzotyczny.

Wśród obiektów antycznych na uwagę zasługują monety greckie epoki archaicznej, aleksandryjskie oraz celtyckie. Najliczniej reprezentowane są monety cesarstwa rzymskiego.

W zbiorze monet polskich szczególnie cenny jest zespół denarów pierwszych Piastów, brakteatów hebrajskich Mieszka III, groszy Kazimierza Wielkiego, donatyw gdańskich i toruńskich (XVI–XVII w.).

W grupie numizmatów historycznie z Polską związanych trzeba wymienić monety krzyżackie, lenn nadbałtyckich oraz sasko-polskie.

Dość licznie reprezentowane są w Gabinecie banknoty, w tym obce. Wśród polskich należy wyróżnić pierwsze rodzime pieniądze papierowe z czasów powstania kościuszkowskiego 1794 roku.

Kolekcja medali (XVI–XX w.) obejmuje głównie medale polskie królewskie i prywatne, ale także obce, zwłaszcza wiążące się w jakikolwiek sposób z Polską. Są wśród nich dzieła najwybitniejszych artystów, m.in. Sammuela Ammona, Sebastiana Dadlera, Jana Filipa Holzhaeussera, Christiana Wermutha.

W ramach publikacji zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie ukazał się katalog monet republiki rzymskiej opracowany przez Lesława Morawieckiego, a w niedługim czasie zostanie wydany katalog monet aleksandryjskich, którego autorem jest Stefan Skowronek.

Gabinet nie posiada stałej ekspozycji, organizuje natomiast wystawy czasowe, wykazując gotowość współpracy z instytucjami pozamuzealnymi. Ponadto zbiory numizmatyczne są udostępniane do celów badawczych oraz osobom szczególnie zainteresowanym, po uprzednim porozumieniu się z pracownikami Gabinetu (pn.–pt. godz. 7.30–15.30).

Elżbieta Korczyńska

(Gabinet Numizmatyczny Muzeum Narodowego w Krakowie)

* * *

W następnym numerze „Notae Numismatacae – Zapisków Numizmatycznych” ukażą się m.in. artykuły o monetach znalezionych w Jakuszowicach, monetach bizantyńskich ze zbiorów wrocławskich, portretach władców na monetach baktryjskich, znaleziskach monet w grobach awarskich, monetach baktryjskich ze skarbu z Mir Zakah, monetach judajskich z kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie i inne.